

De Oranje Huis-aanpak in het kort

Doelgroep

De Oranje Huis-aanpak richt zich op gezinnen, met uiteenlopende etnische, culturele en maatschappelijke achtergronden, die te maken hebben met huiselijk geweld en hiervoor een beroep doen op de vrouwenopvang.

De vrouw is in de meeste gevallen degene die een proces tot verandering in gang zet, door hulp te vragen of door de geweldssituatie – tijdelijk of voorgoed – te verlaten. De doelgroep bestaat voornamelijk uit vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld en hun eventuele kinderen en hun partners. In het Oranje Huis wordt het veranderproces ondersteund dat is ingezet met het vertrek van de vrouw. Dit gebeurt door hulp en opvang te bieden aan de vrouw en kinderen. Hierbij wordt contact gelegd met de partner en - als de veiligheid dat toelaat en de vrouw daarmee instemt – wordt hij betrokken bij het hulptraject. Als de partner instemt met deelname aan de hulpverlening, is ook hij cliënt van het Oranje Huis.

Het Oranje Huis biedt vooral hulp aan gezinnen uit de eigen regio. Kansen en mogelijkheden vanuit het open karakter van de interventie en de verbinding met het eigen sociaal netwerk worden hierdoor zoveel mogelijk benut. Ook vrouwen uit andere delen van het land kunnen voor opvang terecht als dit omwille van hun veiligheid wenselijk is: hiermee is ook de landelijke functie van de vrouwenopvang geborgd.

Doel

Het hoofddoel van de Oranje Huis-aanpak is het stoppen van het huiselijk geweld in het gezin en het creëren van de juiste omstandigheden om te werken aan:

- het vergroten van veiligheid
- het duurzaam stoppen van geweld
- herstel op fysiek, psychisch en psychosociaal vlak

Hieraan wordt gewerkt aan de hand van zeven subdoelen:

- Cliënten zijn in staat hun eigen veiligheid te vergroten, gericht op het duurzaam stoppen van geweld
- Cliënten beschikken over een steunend netwerk en zetten dit zo nodig in
- Cliënten kunnen een veilige omgeving creëren voor gezonde ontwikkeling van hun kinderen
- Kinderen beschikken over voldoende zelfvertrouwen voor een gezonde ontwikkeling
- Cliënten beschikken over voldoende zelfvertrouwen, competenties en vaardigheden om positieve relaties aan te gaan en een door hun zelf gewenste toekomst op te bouwen binnen de mogelijkheden
- Psychische en psychiatrische problematiek is besproken en cliënten zijn zo nodig verwezen naar passende hulpverlening
- Belemmerende sociaaleconomische omstandigheden zijn in beeld en cliënten zijn ondersteund in het verkrijgen van de juiste hulp

Aanpak

De Oranje Huis-aanpak combineert (tijdelijke) opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen in een open doch veilige setting met systeemgerichte hulp aan het hele gezin. Het hulptraject bestaat uit een intake (incl. risicotaxatie), crisisopvang, vervolgoopvang en afronding en omvat individuele en gezamenlijke gesprekken met cliënten, kinderen, hun partners en/of andere leden van het sociaal netwerk, aangevuld met groepswork. Kern van de aanpak vormt het in kaart brengen van de situatie en stapsgewijs vergroten van de veiligheid en het versterken van de regie van cliënten. Hiertoe wordt een gezinstaxatie gemaakt en wordt er gewerkt aan veiligheidsplannen. De voortgang in het hulptraject wordt vastgelegd in het gezinsactieplan: welke veranderingen wensen gezinsleden

individueel en gezamenlijk, welke acties zijn nodig om voor iedereen veiligheid te creëren, het geweld duurzaam te stoppen en herstel mogelijk te maken?

Opzet van de interventie

De Oranje Huis-aanpak omvat vier stappen: intake, crisisopvang, vervolgoopvang en afronding die hieronder schematisch zijn weergegeven. Het traject in de crisisopvang duurt in principe zes weken, maar kan korter zijn als al in een eerder stadium helder is wat de vervolgstap is; het kan ook langer zijn, als er nog onvoldoende zicht is op de feiten die invloed hebben op de problematiek van het gezin. Als opvang na het crisisopvangtraject noodzakelijk blijft stroomt cliënt door naar de vervolgoopvang. Dit traject duurt gemiddeld zes maanden en kan verlengd worden met maximaal drie maanden.

Traject	Duur	Contacten in gespreksvorm	Aantal
Intake	Eenmalig	<ul style="list-style-type: none"> Individueel gesprek 	<ul style="list-style-type: none"> 1 gesprek
Crisisopvang	6 weken	<ul style="list-style-type: none"> Kennismakingsgesprek Individueel gesprek vrouw Individueel gesprek kind(eren) Individueel gesprek partner Partnersgesprek Ouderschapsgesprek Gezinsgesprek Systeemgesprek met netwerk 	<ul style="list-style-type: none"> 1 gesprek 3 x per week 1 x per week 2 gesprekken 2 gesprekken 1 gesprek 1 gesprek 1 gesprek
Vervolgoopvang	6 maanden	<ul style="list-style-type: none"> Individuele gesprekken vrouw Individuele gesprekken kind(eren) Individuele gesprekken partner Partnersgesprekken Ouderschapsgesprekken Gezinsgesprekken Systeemgesprekken met netwerk 	Aantal is op maat en afgestemd op hulpvraag
Afronding	Eenmalig	<ul style="list-style-type: none"> Afhankelijk van de betrokkenen 	<ul style="list-style-type: none"> 1 gesprek

Werkzame elementen

- Veiligheid staat centraal en vormt de rode draad in de aanpak: het benoemen van verschillende verantwoordelijkheden (voor gebruik van geweld, voor de eigen veiligheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor veiligheid van kinderen) en het benadrukken van het dynamische karakter van veiligheid doen recht aan de door cliënten ervaren complexiteit;
- Risico-screening en veiligheidsplannen ondersteunen het proces en geven richting aan het hulptraject ;
- Gezinstaxatie: analyse van alle factoren die bijdragen aan het ontstaan en voortduren van (patronen van) geweld in dit gezin en hun veranderwensen vormen de basis voor verandering en het gericht werken aan door cliënten zelf geformuleerde doelen;

- Versterken van de eigen regie van cliënten: dit komt zowel methodisch als in de inrichting van het pand tot uitdrukking;
- **Systeemgerichte aanpak:**
 - o inzetten op herstel van verbondenheid door bewustmaken en actief inschakelen van hulpbronnen en sociale steunsystemen;
 - o onderscheid tussen ouder- en partnerrol en hierop gebaseerde gesprekken en andere activiteiten;
 - o vergroten van de veerkracht van individu en systeem door te werken aan de overtuigingen, organisatiepatronen en communicatiepatronen in het gezin.
- De aanpak combineert verschillende activiteiten (diversiteit aan gesprekken, tijdelijke opvang en inzet groepsaanbod) die in samenhang met elkaar over een vastgestelde periode bijdragen aan het hoofddoel.

Status

De Oranje Huis-aanpak is door Blijf Groep ontwikkeld met financiële ondersteuning van het Ministerie van VWS en de Provincie Noord-Holland en wordt sinds 2009 uitgevoerd.

De methodiek is beschreven in een handleiding en een werkboek:

- Reijmers, E., Geutjes, S., Evertz, K. & Poortinga, N. (2011). *De Oranje Huis-aanpak. Blijf van m'n Lijf nieuwe stijl*. Amsterdam: Blijf Groep.
- Geutjes, S., Poortinga, N. & Petrovic-Dadic, D. (2011). *Werkboek De Oranje Huis-aanpak. Blijf van mijn Lijf nieuwe stijl*. Amsterdam: Blijf Groep.

De interventie is opgenomen in de Databank Effectieve Interventies in de Sociale Sector (als *Goed beschreven*; beoordeling voor *Goed onderbouwd* door de Erkenningcommissie is in voorbereiding).

Onderzoek: Uit twee procesevaluaties¹ naar praktijkervaringen komt naar voren dat cliënten over het algemeen tevreden zijn over de systeemgerichte Oranje Huis-aanpak en aangeven zich ook in de open setting veilig te voelen. Zij zijn (zeer) tevreden met de scheiding tussen hulpverlening en verblijf. Medewerkers die met deze aanpak werken vinden de methodiek uitvoerbaar en staan achter de systeemgerichte aanpak staan.

Diverse onderzoeken vermelden de Oranje Huis-aanpak als 'good practice' op het gebied van systeemgericht werken:

- Tierolf, B., Lünemann & K., Stekete, M. (2014). *Doorbreken geweldspatroon vraagt om gespecialiseerde hulp, Onderzoek naar effectiviteit van de aanpak huiselijk geweld in de G4*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut – p. 193 "Er zijn verschillende goede ervaringen opgedaan met een systeembenadering: in de vrouwenopvang met de Oranjehuisaanpak, in de GGZ, zoals het Centrum voor Relatietherapie of het Lorenhuis, of MoleMann of in de eerstelijnszorg met Signs of Safety."
- de Vaan, K.B.M., de Boer, M.M. & Vanoni, M.C. (2013), *Genderscan aanpak huiselijk geweld*, Amsterdam: Regioplan beleidsonderzoek noemen de Oranje Huis-aanpak als goed voorbeeld van een gendersensitieve aanpak.

¹ Lünemann, K., Smit, W. & Drost, L. (2010). *De methodiek Oranje Huis in uitvoering*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut en Mommers, J. (2015). *Eindrapport Procesevaluatie Oranje Huis aanpak*. Amsterdam: Blijf Groep.